

Kramerius 7

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Stránky: , ,

N Á Z O R Y , D I S K U S E , Z P R Á V Y

LIBRI PROHIBI ANEB LITERA SCRIPTA MANET

"Ale aby to zas nedopadlo jako posledně, když se zakázaná literatura po letech zase v knihovnách objevila!" pravila výhružně soudružka dr. Dubovská a její soudruh pokračoval v diktátu: Pletka, Václav - Karbusický, Vladimír: Kabaretní písničky. Praha, Stát. hud. nakl. 1961. Zamrazilo mne a přihlásila jsem se s dotazem: "Vy si, pane docente, zakazujete svou vlastní knihu?" Autor nemrkl brvou a poučil mne, že ji napsal s emigrantem Karbusickým a tudíž je to prohibitum mimo diskusi. - Ješínáci, ty jsou nejzlejší, špitla jsem si s Poláčkem a dál chvatně psala nekonečnou řadu jmen a titulů, které měly padnout do hromadného hrobu české i do češtiny přeložené literatury. Živé mrtvoly pěkně podle abecedy, dramatikové od Aškenazyho po Uhdeho, ani nebyl čas prosypat je vápnem, Gustav Bareš spočinul vedle Václava Černého /inu byli kamarádi/ - a dál komunisti, antikomunisti, surrealisti, katolíci - všichni spravedlivě, jako když je zkosí mor. Oranžový školní sešit formátu A 4 se plnil bizarní směsicí titulů: Zahradní slavnost a Dobrá píseň, Staročeský Mastičkář a Veselé pionýrské estrády, Akční program KSČ a básně Jana Zahradníčka, Radostné zítřky a romány Franze Kafky, Sochařství XIX. století a Umění románu, Spisovatelé a moc a Václav Kliment Klicpera, Sovětské zápisky a Pařížské rozhovory o strukturalismu, Barokní divadlo v Evropě a Úkoly československého divadelnictví v r. 1950. Ten sešit metamorfóz smíchu a vzteku měl 60 číslovaných stran protknutých špagátem s pečetí na přídeští a na deskách štítek tetovaný číslem nositele: měla jsem 593. Byl nám přidělen proti podpisu na instruktáži knihoven organizací přímo řízených MK ČSR dne 5. října 1973 ve Státní knihovně ČSR, jež byla pověřena touto akcí.

V tom čase už v krajích českých horliví kulturtréři

čistili regály lidových knihoven od žertů a sekyr - v lepších případech je uvrhli do temných kobek, v horších do lisů příliš hlučné samoty.

Knihovny organizací pod kvočnou ministerstva kultury požívaly jisté důvěry už proto, že se nepředpokládalo, že by vůbec měly nějaké čtenáře. Zvláštní fondy jim však povoleny nebyly. Ten měla pouze Státní knihovna a byl bezpečný: knihy tam padaly jako do studny.

Tajná akce proběhla bleskově: předvolaní vedoucí knihoven si podle diktátu ručně museli sepsat autory a tituly, bylo jim ústně přikázáno, aby do tří dnů vyřadili knihy z katalogů a regálů, sbalili je do balíků a připravili k odvozu. Do tří dnů pak odevzdat zpátky sešit do Státní knihovny.

V ruce nám neměl zůstat jediný písemný doklad pro nepřátelskou propagandu, knihy měly být vyřazeny bez odpisu, aby se zahladily stopy, a v případě potřeby se všechno dalo svěst na nepořádek v knihovně. Jedinou písemností byly ty sešity s vlastnoručními podpisy samoudavačů. A jestli ještě neshnily, tak jsou tam dodnes.

Dneska už se tomu směju, ale před sedmnácti lety bylo třeba rychle jednat. Aby se vlk nažral a knihovna zůstala celá.

Po těch třech dnech hektické práce zbyla v knihovně Divadelního ústavu jako suvenýr hromádka zažloutlých katalogizačních lístků, které byly léta pečlivě uschovány jako tajný klíč ke knihám, které nikdy nikdo neodvezl. Na lístcích u signatur jsou značky R, S a K. R znamenalo ponechat knihu na regále, protože nemá nápis na hřbetě a žádný cízák ji nenajde. /Např. celá produkce DILIA./ S značilo schovat na dohodnuté místo, poněvadž na hřbetě je výrazný nápis. Označení K dostaly pouze triplikáty, to je publikace, které jsme ochotni těm Koniášům obětovat, protože máme od každé ještě dva exempláře. Knihy K byly připravené v balících. Vzápětí po akci knihy měla následovat akce časopisy. Leč tu už soudruzi nezvládli. Bylo s tím spousta

bibliografické práce, a to bylo pod jejich ideovou důstojností.

Tak došlo ke kuriózní situaci, že kromě notoricky prohibičních Literárek časopisy, které vydávaly svědectví od těch i o těch, kteří měli být navždy a beze stopy vymazáni z naší kultury, ležely svobodně na pultech knihovny, např. Divadelní noviny, Host do domu atd. atd. Separáty časopisu Divadlo se běžně půjčovaly domů i s hrami třeba Václava Havla, studii Jana Grossmana nebo články o Divadle za branou. "Divadlo" budiž pochváleno - i jeho čtenáři, kteří nás nikdy neudali. Odměnou za to srozumění jím bylo to, že divadelní kultura tzv. krizových let pro ně nebyla prázdným pojmem, ale poznanou, byť nezažitou skutečností. Mladí lidé studovali divadlo šedesátých let jako aktuální poselství.

Názory na běžné půjčování prohibičních publikací se lišily: knihovníci tělem i duší měli obavu, že fond bude prostě rozkraden. Po letech musím přiznat, že měli tenkrát pravdu. Máme zkušenosti se svými soukromými knihovnami - zbyl nám už bezmála jenom ten Jirásek.

Pracovat v knihovně a pro lidi, kteří ji potřebovali, znamenalo pracovat ve skutečnosti, a nikoli pouze v jejích kulisách. Václav Bělohradský ve svém "Útěku z ptydepe" to definuje přesně: "Jako universitního studenta mě ohromila četba knih obsahujících myšlenky, které tu zbyly po myslitelích odsunutých pod povrch současnosti: objevovali jsme je v soukromých knihovnách, později v antikvariátech anebo jsme je dolovali z oddělení libri prohibiti Univerzitní knihovny." A dále: "...Odsun určitých skupin lidí se postupně obrací v odsun všech lidí, a tedy v odsun skutečnosti samé. Generace narozená do místa, z něhož byla odsunuta skutečnost, musí si ji znovu objevit ze stop, které po ní zbyly."

Za půl století našich moderních dějin tři akce libri prohibiti - to jistě patří k rekordům světového knihovnictví. Leč žádné z obou totalitních mocí se nepodařilo vyhladit knihu beze stopy. Narozdíl od člověka má více exemplářů.

Jarmila Hrubešová